

DIREKTIVA 2019/1023 EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVETA O OKVIRIMA ZA PREVENTIVNO RESTRUKTURIRANJE

*Duško DIMITRIJEVIĆ**

Apstrakt: U određenim situacijama preduzeća i preduzetnici mogu da se nađu u znatnim finansijskim teškoćama, koje neretko proizilaze iz prezaduženosti, tehničko-tehnološke zastarelosti, neadekvatne organizacione strukture, te velikog broja zaposlenih što sve zajedno, manje-više, utiče na njihovu neproduktivnost, nerentabilnost i neekonomičnost. U svrhu finansijskog oporavka ovakvih privrednih subjekata, 20. juna 2019. godine, Evropski parlament i Savet doneli su Direktivu 2019/1023 o okvirima za preventivno restrukturiranje. Pomenutom Direktivom institucionalizovan je model reorganizacije nužan za očuvanje pomenutih subjekata na unutrašnjem nacionalnom tržištu. Za razliku od postupka stečaja koji po pravilu vodi diskvalifikaciji, odnosno eliminaciji privrednih subjekata iz tržišne utakmice, preventivno restrukturiranje omogućava „drugu šansu“ za njihov opstanak u privrednim sistemima država članica. Restrukturiranje podrazumeva primenu preventivnih mera poput otpusta dugova (koji često obuhvataju njihov otpis ili reprogram), kao i sprovođenje reorganizacije koja ima za cilj promenu sastava i strukture imovine i kapitala, zadržavanje kontrole nad tekućim poslovanjem i optimalno regulisanje viška zaposlenih. Pritom, poseban naglasak kod sprovođenja restrukturiranja jeste na dugoročnoj održivosti privrednih subjekata i izbegavanju stečaja koji bi mogao ugroziti interese poverilaca i vlasnika, kao i privrednog sistema u celini. Primena Direktive otud doprinosi ostvarivanju plana ekonomske konsolidacije i socijalne kohezije unutar i izvan Evropske unije.

Ključne reči: Restrukturiranje, stečaj, nesolventnost, otpust duga, Evropska unija.

* Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd. E-mail: dimitrijevicd@diplomacy.bg.ac.rs. Rad je nastao u okviru projekta „Srbija i izazovi u međunarodnim odnosima 2020. godine“, koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, a realizuje Institut za međunarodnu politiku i privredu tokom 2020. godine.

1) UVOD

Nesmetano prekogranično poslovanje u Evropskoj uniji nužno je za ostvarivanje jedinstvenog tržišta. U tom smislu, stečajno pravo (*Bankruptcy law*), tj. pravo nesolventnosti (*Insolvency law*), kako se u savremenim međunarodnim odnosima stečajno pravo naziva, trebalo bi da na jednoobrazan način reguliše sva pitanja sprovođenja postupka nad privrednim subjektima koji zapadnu u ozbiljne finansijske teškoće. U evropskim okvirima, međutim, materija stečaja regulisana je partikularnim aktima različite pravne snage. Najznačajniji su, svakako, Evropska konvencija o određenim aspektima stečaja koju je usvojio Savet Evrope 1990. godine,¹ a potom i Uredba Saveta o stečajnom postupku 1346/2000 od 29. maja 2000. godine.² Evropska konvencija o određenim aspektima stečaja ima jedinstvenu primenu za sve vrste postupaka pokrenutih zbog nesolventnosti nefinansijskih privrednih subjekata (preduzeća i preduzetnika).³ S jedne strane, njome se bliže uređuje sukob nadležnosti u vezi otvaranja glavnog i sporednog stečaja u državama članicama, a sa druge strane Konvencijom se kodifikuju jedinstvena pravila i principi vezani za generalno izvršenje i likvidaciju imovine stečajnih dužnika u granicama Evropske unije. Odredbe Evropske konvencije dopunila je Uredba o stečajnom postupku onemogućavanjem nesolventnim privrednim subjektima izmeštanje imovine i premeštanje sprovođenja stečajnog postupka iz jedne države u drugu, a radi postizanja povoljnijeg pravnog položaja.⁴ Kako se navedena Uredba odnosila na pitanja nadležnosti i saradnje u prekograničnim stečajnim postupcima, Komisija Evropske unije dala je predlog amandmana kojima je valjalo proširiti polje primene na preventivne postupke kojima se podstiče spasavanje savesnih privrednih subjekata po principu davanja „druge šanse“.⁵ Nadovezujući se na izneti

¹ “European Convention on certain international aspects of bankruptcy of 5 June 1990”, *European Treaty Series* n° 136, pp. 2-18; Duško Dimitrijević, „Evropska konvencija o stečaju“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2009, br. 29-30, str. 87-96.

² “Council Regulation (EC) N° 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings”, *Official Journal of the European Communities*, L 160, 30/06/2000, pp. 1-13.

³ Evropska konvencija je u tom pogledu limitirana, jer se ne odnosi na kreditne, osiguravajuće, investicione i slične finansijske ustanove za koje su Evropski parlament i Savet usvojili posebnu stečajnu regulativu. Videti: Duško Dimitrijević, „Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta o sanaciji i likvidaciji kreditnih ustanova (2001/24)“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2003, br. 2, str. 49-53; „Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta o sanaciji i likvidaciji osiguravajućih ustanova (2001/17)“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2003, br. 3, str. 58-61.

⁴ Duško Dimitrijević, „Uredba Saveta Evropske unije o stečajnom postupku (1346/2000/EC)“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2002, br. 1, str. 18-23; „Uredba o stečajnom postupku (1346/2000/EC)“, u: Blagoje Babić (ur.), *Vodič kroz pravo Evropske unije*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Pravni fakultet, Službeni glasnik, Beograd, 2009.

⁵ U tom smislu, postojeću pravnu regulativu o stečaju i nesolventnosti, nadomestili su sekundarni normativni akti nadležnih organa Evropske unije. Među značajnijim jeste svakako

predlog, Komisija je donela niz akata o povećanju efektivnosti postupaka koji se sprovede nad nesolventnim preduzećima i preduzetnicima. Primera radi, u Komunikaciji koja se odnosi na Akt o jedinstvenom tržištu od 3. decembra 2012. godine, Komisija je iznela predlog za unapređenje jedinstvenog stečajnog zakonodavstva.⁶ U Komunikaciji od 12. decembra 2012. godine, Komisija je naglasila značaj stvaranja ravnopravnih uslova na jedinstvenom tržištu Evropske unije.⁷ U Akcionom planu od 9. januara 2013. godine, ona je pozvala države članice da olakšaju uslove restrukturiranja.⁸ U inoviranim Smernicama o državnoj pomoći za sanaciju i restrukturiranje nefinansijskih preduzeća u teškoćama od 9. jula 2014. godine, Komisija je institucionalizovala poseban model u kome su predviđene preventivne mere radi sanacije i reorganizacije privrednih subjekata.⁹ U cilju očuvanja jedinstvenog tržišta, 2014. godine, Komisija je usvojila Preporuku o novom pristupu stečaju i nesolventnosti.¹⁰ Preporukom se sugeriše blagovremeno

Rezolucija Evropskog parlamenta od 15. novembra 2011. godine, sa odgovarajućim preporukama Evropskoj komisiji. Njome je Evropski parlament naglasio potrebu harmonizacije nacionalnih zakonodavstava u oblasti stečajnog prava. Videti: "European Parliament Resolution of 15 November 2011 with recommendations to the Commission on insolvency proceedings in the context of EU company law", P7 TA (2011), p. 484; COM(2012) 744 final.

⁶ "Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions (Single Market Act II)", COM(2012) 573 final

⁷ "Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and social Committee, (A New European Approach to Business Failure and Insolvency)", COM(2012) 742 final.

⁸ "Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions (Entrepreneurship 2020 Action Plan), COM(2012) 795 final.

⁹ U Smernicama su inkorporirana iskustva Komisije u implementaciji već postojećih pravila koja su se primenjivala u skladu sa zajedničkim pristupom tokom kriznog perioda, kao i iskustva pretočena u Strategiji „Evropa 2020“ koju je Komisija donela u cilju postizanja veće produktivnosti, ekonomskog rasta i suzbijanja državnog protekcionizma. Videti: "Guidelines on State aid for rescuing and restructuring non-financial undertakings in difficulty", *Official Journal of the European Union*, C 249, 31.7.2014, p. 1; Duško Dimitrijević, „Nove Smernice Evropske unije o državnoj pomoći za sanaciju i restrukturiranje nefinansijskih preduzeća u teškoćama“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2015, br. 54, str. 167-175; „Novi Vodič EU o državnoj pomoći za spasavanje i restrukturiranje preduzeća u teškoćama“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2017, br. 60, str. 159-187.

¹⁰ "Commission Recommendation 2014/135/EU of 12 March 2014 on a new approach to business failure and insolvency", *Official Journal of the European Union*, L 74/65, 14.03.2014, pp. 65-70.

pokretanje preventivnog restrukturiranja u svrhu izbegavanja stečaja koji bi onemogućio dalje poslovanje savesnih privrednih subjekata na jedinstvenom tržištu Evropske unije.¹¹ Sledstveno Preporuci, Evropski parlament i Savet doneli su 2015. godine Uredbu 2015/848 o stečajnim postupcima.¹² Uredba na generalnom planu reguliše pitanje nadležnosti, priznanja i izvršenja, merodavnog prava i saradnje u prekograničnim stečajnim postupcima. Njome se otklanja mogućnost preseljenja nesolventnog dužnika tokom sprovođenja stečajnog postupka. Takođe, Uredbom se na jedan uopšten način uređuje problematika preventivnog restrukturiranja. Konačno, Direktivom 2019/1023, iz 2019. godine o okvirima za preventivno restrukturiranje, Evropski parlament i Savet dopunili su pomenutu Uredbu zahtevom za uspostavljanjem nacionalnih sistema preventivnog restrukturiranja u skladu sa principom minimalne efektivnosti.¹³ Na pomenuti način, omogućava se dovoljan stepen fleksibilnosti u unutrašnjim zakonodavstvima koja mogu zadržati ili uvesti specifična pravna rešenja o preventivnom restrukturiranju koja nisu predviđena predmetnom Direktivom.

2) SVRHA USVAJANJA DIREKTIVE

Predmetnom Direktivom, definišu se konkretne mere sprovođenja preventivnog restrukturiranja privrednih subjekata u ranoj fazi finansijske nestabilnosti. Cilj sprovođenja tih mera jeste spasavanje održivih privrednih subjekata na jedinstvenom tržištu. U Direktivi se najpre predviđa preduzimanje mera restrukturiranja kroz promenu strukture kapitala koja treba da omogući nastavak poslovanja. U tom smislu, restrukturiranje podrazumeva pregovore sa poveriocima čiji je krajnji cilj otpust duga u svrhu kreiranja pozitivne vrednosti kapitala. Takođe, preventivno restrukturiranje obuhvata i regulisanje vlasničkih odnosa koji mogu da dovedu do diversifikacije organizacione strukture dužnika kroz statusne promene, tj. kroz odvajanje, spajanje ili pripajanje samostalnih poslovnih jedinica. U svrhu optimizacije poslovanja privrednih subjekata vrši se operativno usklađivanje broja zaposlenih u skladu sa nacionalnim pravom. Preventivnim restrukturiranjem onemogućava se stečaj nad ekonomski održivim

¹¹ Duško Dimitrijević, „Preporuka komisije o novom pristupu stečaju i nesolventnosti (2014/135/EU)“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2016, br. 55, str. 223-231.

¹² „Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings“, *Official Journal of the European Union*, L 141, 05.06.2015, p. 19.

¹³ „Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency)“, *Official Journal of the European Union*, L 172, 26.06.2019, pp. 18-55.

privrednim subjektima. Njime se sprečava i likvidacija poslovne aktive, a izbegavaju se i poslovni gubici, kao i gubici radnih mesta, znanja, iskustava i veština. U slučaju nesprovođenja preventivnog restrukturiranja, može doći do ubrzanja i akumulacije gubitaka na štetu poverilaca, vlasnika, zaposlenih, ali i nacionalne ekonomije u celini. Direktiva u tom smislu prevazilazi razlike koje proizlaze iz nacionalnih zakonodavstava na način da dopušta „drugu priliku“ za sva ona preduzeća i preduzetnike koji zapadnu u ozbiljne finansijske teškoće.

3) REGULATORNE SPECIFIČNOSTI NA NACIONALNIM NIVOIMA

Među zakonodavstvima država članica postoje značajne razlike u regulisanju restrukturiranja koje utiču na transparentnost, pravnu sigurnost i predvidljivost širom Evropske unije. Tako na primer, u nekim državama članicama postoje regulatorni okviri koji omogućavaju restrukturiranje u relativno kasnijoj fazi nesolventnosti, u okviru stečajnog postupka kojeg sprovede sudski ili upravni organi. U drugim državama pak regulatorni okviri predviđaju preventivno restrukturiranje kroz sprovođenje vansudskih mehanizama. Pomenuta rešenja, za razliku od tradicionalnih koja su počivala na sprovođenju stečajnog postupka, više su usmerena na mere sanacije i reorganizacije koje treba da dovedu do spasavanja ekonomski održivih privrednih subjekata. Cilj ovakvih regulatornih pristupa jeste smanjenje troškova i optimalna zaštita prava i interesa svih subjekta u postupku restrukturiranja.

Regulatorne specifičnosti na nacionalnom nivou mogu da utiču na tržište kapitala, kao i na razvoj investicionog poslovanja. Ovo tim pre, jer u državama u kojima postupci restrukturiranja nisu dosledno regulisani doprinose uvećanju dodatnih troškova procene rizika i naplate potraživanja. Kako bi se izbegli negativni efekti takvog postupanja, države bi morale upodobiti svoje zakonodavstvo sa rešenjima prisutnim u predmetnoj Direktivi. Time bi se omogućila jedinstvena rešenja kojima se obezbeđuje veći stepen naplate potraživanja, ali i dodatni podsticaji za veća strana ulaganja.

Direktiva insistira da regulatorni okviri o preventivnom restrukturiranju na nacionalnom nivou, moraju biti dostupni svim dužnicima koji padnu u finansijske teškoće. To stoga što je u ranoj fazi finansijske nestabilnosti moguće sprečiti njihovu nesolventnost i osigurati njihovu poslovnu održivost. Ispitivanje održivosti pak u isključivoj je nadležnosti država članica koje treba da ga sprovede na način da ne nanose štetu njihovoj aktivi i imovini. Pritom, države imaju mogućnost da prošire svoje regulatorne okvire i na privredne subjekte koji zapadnu u nefinansijske teškoće. Ova mogućnost mora biti stvarna i ozbiljna pretnja postojećoj ili budućoj sposobnosti privrednog subjekta da otplati dugove po dospeću, odnosno mora biti

takva da predstavlja realnu opasnost za njegovo poslovanje i njegovu likvidnost u narednom periodu (na primer, u situacijama kada bi mogli izgubiti ključne klijente).

S obzirom na to da nacionalne regulative predviđaju odgovarajuća ograničenja u vezi primene okvira o preventivnom restrukturiranju (na primer, za mala i srednja preduzeća), Direktiva insistira na primeni koherentnijeg pristupa koji bi omogućio potrebne mehanizme ranog upozoravanja za najširi krug privrednih subjekata kako bi se izbegao njihov stečaj i likvidacija. U tom pogledu, države članice na internom planu omogućavaju pristup transparentnim mehanizmima ranog upozoravanja kojima se mogu otkriti okolnosti koje bi mogle dovesti do nesolventnosti, a u svrhu daljeg preventivnog delovanja.

Na nacionalnim nivoima postoje posebni regulatorni okviri koji se odnose na javna tela i finansijske ustanove (društva osiguranja i reosiguranja, kreditne institucije, investiciona preduzeća i dr.), kao i za fizička lica. Navedenu činjenicu uvažava i predmetna Direktiva, naglašavajući da i sama Evropska unija ima specijalni regulatorni okvir za ove kategorije privrednih subjekata.¹⁴

4) SADRŽAJ

4.1. DEFINISANJE OSNOVNIH POJMOVA

U svrhu tumačenja predmetne Direktive:

- „Restrukturiranje“ – označava mere usmerene na promenu sastava, uslova ili strukture imovine i obaveza dužnika ili bilo kojeg drugog dela kapitala, poput prodaje imovine ili delova poslovanja, odnosno prodaje celokupnog poslovanja ako je takva mogućnost predviđena nacionalnim zakonodavstvom, kao i preduzimanje poslovnih promena ili njihovo kombinovanje;
- „Pogođene strane“ – označavaju poverioce, vlasnike, radnike ili posebne kategorije poverioca u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom;

¹⁴ “Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II)”, *Official Journal of the European Communities*, L 335, 17.12.2009, pp. 1, etc; “Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012”, *Official Journal of the European Communities*, L 176, 27.6.2013, pp. 1, etc; “Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms and amending Council Directive 82/891/EEC, and Directives 2001/24/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU, 2012/30/EU and 2013/36/EU, and Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 648/2012, of the European Parliament and of the Council”, *Official Journal of the European Communities*, L 173, 12.6.2014, pp. 190, etc.

- „Vlasnici” – označavaju lica koja poseduju vlasničke udele u preduzeću ili udele u poslovanju dužnika;
- „Odlaganje pojedinačnih radnji izvršenja” – označava privremenu obustavu izvršenja koju je odobrio sud ili upravni organ u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili koja se primenjuje *ex lege*, i koja onemogućava realizaciju potraživanja poverilaca u sudskim, upravnim ili vansudskim postupcima;
- „Izvršivi ugovor” – označava ugovor između dužnika i jednog ili više poverilaca koji se primenjuje i za vreme prekida pojedinačnih radnji izvršenja;
- „Ispitivanje opravdanosti potraživanja” – označava test koji se primenjuje na osnovu plana restrukturiranja u odnosu na različite poverioce čiji status ne može biti nepovoljniji nego što bi imali u postupku stečaja gde se prema nacionalnom pravu vrši njihovo rangiranje;
- „Novo finansiranje” – označava svaku finansijsku pomoć od strane poverilaca kako bi se realizovao plan restrukturiranja;
- „Privremeno finansiranje” – označava novu finansijsku pomoć starih i novih poverilaca tokom prekida pojedinačnih radnji izvršenja u svrhu očuvanja poslovnih aktivnosti;
- „Preduzetnik” – označava fizička lica koja obavljaju trgovačku, poslovnu ili profesionalnu delatnost;
- „Potpuni otpust duga” – označava meru kojom se isključuje mogućnost prisilne naplate duga, odnosno označava otpis dugova čiji je otpust moguć, a koji čini deo postupka realizacije sredstava dužnika, odnosno realizacije plana otplate duga ili pak njihovu kombinaciju;
- „Plan otplate” – označava program u skladu sa kojim nesolventni dužnik isplaćuje potraživanja na tačno utvrđene datume ili periodično, prenosom sredstava u periodu otpusta duga;
- „Upravnik restrukturiranja” – označava lice ili telo imenovano od strane pravosudnih ili upravnih organa radi pružanja pomoći dužnicima i poveriocima u izradi plana restrukturiranja, potom u nadzoru aktivnosti dužnika tokom pregovora o tom planu, u podnošenju izveštaja pravosudnim i upravnim organima o sprovođenju plana, kao i u preuzimanju kontrole nad imovinom i poslovanjem dužnika tokom procesa pregovora.

Direktiva ne utvrđuje pojmove nesolventnosti, moguće nesolventnosti, kao i pojam mikropreduzeća i malih i srednjih preduzeća, te formulisanje ovih pojmova ostavlja u nadležnost zakonodavnih tela država članica.

4.2. OKVIRI ZA PREVENTIVNO RESTRUKTURIRANJE

Za slučajeve kada postoji realna opasnost od nastupanja nesolventnosti privrednih subjekata, Direktiva predviđa da su države dužne da osiguraju

sprovedenje postupka preventivnog restrukturiranja. U pogledu privrednih subjekata koji su osuđeni za teška kršenja finansijskih propisa, Direktiva predviđa pristup okviru za preventivno restrukturiranje samo ako su ti subjekti preduzeli odgovarajuće mere za otklanjanje uzroka takvog postupanja. Cilj ovakvog rešenja jeste da se poveriocima pruže potrebne informacije za vođenje pregovora o restrukturiranju. Direktiva omogućava državama članicama da zadrže ili uvedu zakonodavne mere ispitivanja održivosti poslovanja privrednih subjekata. Takođe, države mogu da ograniče koliko puta privredni subjekt može pristupiti određenom okviru za preventivno restrukturiranje. Države ne smeju time naneti štetu njihovoj imovini. Okvir predviđen ovom Direktivom sastoji se od jednog ili više postupaka i mera koje sprovode sudovi ili upravni organi. Neke mere ili postupci mogu se odvijati i van suda, ne dovodeći u pitanje druge okvire za restrukturiranje u skladu sa nacionalnim pravom. Države u tim slučajevima garantuju da se okvirima za restrukturiranje privrednim subjektima i pogođenim stranama omogućavaju prava i zaštitne mere predviđene Direktivom. Okvir propisan Direktivom koristi se na zahtev privrednog subjekta. Države mogu predvideti da se isti koristi i na zahtev poverioca i predstavnika zaposlenih, ali uz prethodnu saglasnost privrednog subjekta. Države međutim, zadržavaju diskreciono pravo da limitiraju takvu saglasnost za slučajeve u kojima su subjekti mala i srednja preduzeća.

4.3. PREGOVORI O PLANOVIMA ZA PREVENTIVNO RESTRUKTURIRANJE

Prema Direktivi, države su dužne da omoguće da privredni subjekti u teškoćama delimično ili u potpunosti upravljaju svojom imovinom i tekućim poslovanjem. Sudovi i upravni organi će u skladu sa svojim nadležnostima proceniti da li je potrebno imenovati upravnika za restrukturiranje. U nekim slučajevima države zadržavaju pravo da propišu obavezno imenovanje upravnika kako bi se privrednim subjektima i njihovim poveriocima pomoglo u pregovorima o planu restrukturiranja. Ti slučajevi *inter alia*, obuhvataju situacije kada sud ili upravni organ odluči da je imenovanje upravitelja nužno za zaštitu interesa stranaka, potom kada pomenuti organi odobre plan restrukturiranja i kada to traži sam privredni subjekt ili većina poverilaca (u kojem slučaju poverioci snose troškove angažovanja upravnika).

Države članice dužne su prema Direktivi da obezbede privrednim subjektima mogućnost odlaganja pojedinih radnji izvršenja kako bi na taj način bili podržani pregovori o planu restrukturiranja.¹⁵ U tom smislu, sudovi ili organi uprave mogu odbiti zahtev za takvom obustavom ako procene da odlaganje izvršenja nije

¹⁵ Navedeno rešenje posebno je važno za ugovorna potraživanja koja sadrže tzv. *ipso facto* klauzulu koja se aktivira samim nastupanjem nesolventnosti, nezavisno od činjenice da je privredni subjekt izvršio svoju ugovornu obavezu.

neophodno. Države mogu propisati da se ovakva odlaganja odnose na sve vrste potraživanja (izuzev potraživanja zaposlenih), na sve poverioce ili samo neke od njih, s tim da poverioci moraju o tome biti blagovremeno obavješteni. Takođe, ako je opravdano, države mogu propisati da se na pojedine kategorije potraživanja ne odnose rešenja vezana za odlaganje radnji izvršenja. To je moguće u situacijama kada nije izgledno da će se izvršenjem ugroziti restrukturiranje, odnosno da će se odlaganjem izvršenja neopravdano naneti šteta poveriocima. Početno trajanje odlaganja izvršenja ograničeno je na period od najviše četiri meseca. Međutim, države imaju mogućnost da produže ovaj period na zahtev privrednog subjekta, poverioca ili upravnika restrukturiranja. Produženje ili odobravanje novog odlaganja izvršenja od strane nadležnih organa koje ne može biti duže od 12 meseci, moguće je samo ako postoje opravdane okolnosti (na primer, ako je postignut relevantni napredak u pregovorima o planu restrukturiranja, ili ako se nastavkom odlaganja radnji izvršenja ne nanosi šteta pravima i interesima bilo koje pogođene strane, kao i u situacijama ako stečajni postupci nisu pokrenuti).¹⁶ Prestanak odlaganja moguć je kada odlaganje više ne omogućava vođenje pregovora o planu restrukturiranja ili kada privredni subjekt ili upravitelj podnesu takav zahtev, odnosno kada odlaganje može pričiniti neopravdanu štetu jednom ili više poverioca na način da i sami mogu postati nesolventni. U tom smislu, državama se prema Direktivi ostavlja mogućnost da ograniče ovlašćenja za prestanak odlaganja radnji izvršenja u situacijama kada poverioci nisu imali mogućnost da budu saslušani pre nego što je odlaganje stupilo na snagu, odnosno pre nego što su nadležni organi odobrili produženje odlaganja pojedinih radnji izvršenja.

U situacijama u kojima tokom odlaganja izvršenja budu ispunjeni uslovi za pokretanje postupka stečaja prema nacionalnom zakonodavstvu država članica, do pokretanja stečaja neće doći sve dok traje to odlaganje. Međutim, ako privredni subjekt nije u mogućnosti da otplati svoje dospele i neizmirene dugove, države imaju mogućnost da odstupe od navedenog pravila. Inače, u takvim situacijama sudovi ili upravni organi država članica imaju pravo da odluče da nastave sa odlaganjem izvršenja ukoliko prema okolnostima slučaja, pokretanje stečajnog postupka ne bi bilo u interesu poverilaca. Poverioci, u principu, ne bi imali pravo da za to vreme raskidaju ili na bilo koji drugi način menjaju izvršive ugovore (na primer, ugovaranjem raskidne klauzule), a od kojih zavisi tekuće poslovanje privrednih subjekata u teškoćama.¹⁷ Sve dok traje odlaganje, države su u obavezi

¹⁶ Ako države odluče sprovesti Direktivu putem jednog ili više postupaka ili mera kojima se ne ispunjavaju kriterijumi obavještanja propisani Aneksom „A“ Uredbe 2015/848 o stečajnim postupcima, trajanje odlaganja izvršenja može biti ograničeno najviše na četiri meseca. Uslov za to jeste, da je sedište privrednog subjekta promenjeno u period od tri meseca pre podnošenja zahteva za pokretanjem preventivnog restrukturiranja.

¹⁷ U pojedinim situacijama države imaju mogućnost da propišu da se odlaganje radnji izvršenja ne odnosi na sporazume o umrežavanju na finansijskim, robnim i energetskim tržištima.

da primene zaštitne mere kojima se na adekvatan način štite interesi poverilaca. Protek roka odlaganja izvršenja, u situaciji kada nije donet plan restrukturiranja, ne dovodi automatski do pokretanja stečajnog postupka privrednog subjekta, osim ako su za to ispunjeni uslovi propisani nacionalnim zakonodavstvom.

4.4. PLANOVI RESTRUKTURIRANJA

Planovi restrukturiranja, koji se podnose na odobrenje nadležnim državnim organima, treba da sadrže podatke o identitetu privrednih subjekata koji su zapali u finansijske teškoće, podatke o stanju njihove imovine i dugovanja, opis njihove trenutne poslovne situacije, podatke o finansijskim tokovima, očekivanim prilivima, položaju zaposlenih, merama koje treba preduzeti za regulisanje njihovog budućeg statusa, popis pogođenih strana prema kategorijama potraživanja i popis pogođenih strana koje nisu obuhvaćene planom restrukturiranja, podatke o upravniku restrukturiranja, te konačno i informacije u vezi realnih šansi za uspeh restrukturiranja.

Prema Direktivi, države su obavezne da učine elektronski dostupnim popis planova restrukturiranja na službenom jeziku, kao i na jezicima koji se koriste u međunarodnom poslovanju. Popis treba da bude prilagođen potrebama malih i srednjih preduzeća. S obzirom na to da sadrži praktične smernice o planovima restrukturiranja u skladu s nacionalnim pravom, popis ima i nadzornu svrhu. U principu, planove restrukturiranja podnose privredni subjekti u teškoćama. Države mogu predvideti i drugačija rešenja tako da poverioci i upravnici restrukturiranja podnose ove planove. O planovima se izjašnjavaju ne samo strane u postupku već i lica koja su njima pogođena. Druga lica koja nisu pogođena restrukturiranjem nemaju pravo glasa u donošenju tog plana. Države prema Direktivi imaju mogućnost da izuzmu iz glasanja vlasnike i poverioce koji su rangirani ispod običnih neobezbeđenih poverilaca, kao i sve druge strane koje imaju sukob interesa propisan nacionalnim zakonodavstvom. U samom postupku obezbeđeni i neobezbeđeni poverioci treba da budu različito rangirani, kao što zaposleni treba da budu u zasebnoj kategoriji poverilaca. Pritom, individualna i kolektivna prava zaposlenih ne mogu da se dovode u pitanje, a države su obavezne da poštuju propisane standarde zaštite. Kod malih i srednjih preduzeća, države imaju mogućnost da pogođene strane ne tretiraju kao zasebnu kategoriju poverilaca. Nadležni državni organi država članica ispituju da li su ispunjeni propisani uslovi u vezi glasanja za planove restrukturiranja. Naročita pažnja posvećena je utvrđivanju potrebne većine neophodne za donošenje plana restrukturiranja. Uobičajena kvota u tom smislu iznosi do 75% od ukupnog iznosa potraživanja u svakoj kategoriji poverioca utvrđenoj planom restrukturiranja. Direktiva omogućava da države u svom zakonodavnom okviru predvide mogućnost zamene službenog izglasavanja plana restrukturiranja sa sporazumom za koji je potrebna kvalifikovana većina glasova poverilaca. Planovi restrukturiranja koje odobri nadležni sud ili upravni organ treba da obavezuju strane u postupku kao i pogođene strane koje sa njim nisu saglasne.

Pravno obavezujuća rešenja ne odnose se, međutim, na poverioce koji nisu bili uključeni u donošenje plana restrukturiranja u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom. Obaveze iz plana restrukturiranja mogu da se odnose na nova finansiranja, planove koji predviđaju smanjenje zaposlenih u procentu većem od 25%, pod uslovom da je takvo rešenje dopušteno nacionalnim zakonodavstvom. Odobranje planova restrukturiranja moguće je ako ti planovi ispunjavaju propisane uslove koji se odnose na jednak tretman poverilaca, obavezno informisanje svih pogođenih strana, test optimalne zaštite interesa poverilaca i novo finansiranje dužnika nužno za sprovođenje plana restrukturiranja. Kada su planovi restrukturiranja nerazumni ili nemaju izgleda za osiguranje održivosti privrednih subjekata, nadležni organi imaju pravo da te planove odbiju. U takvim situacijama, nacionalna zakonodavstva treba da omoguće pravo na izjavljivanje žalbe pred višom sudskom instancom. Sledstveno je na državama članicama da obezbede da odobranje ili odbijanje planova restrukturiranja od strane nadležnih pravosudnih ili upravnih organa bude efektivno i efikasno u cilju osiguranja brzog postupanja u predmetu. S tim u vezi, na predlog privrednih subjekata u teškoćama, ili uz njihovu saglasnost, ovi organi odobravaju planove restrukturiranja koji nisu odobreni od strane svih pogođenih strana. Takvi planovi postaju obavezujući za sve pogođene strane ako od većine kategorija koje glasaju barem jedna kategorija predstavlja obezbeđene poverioce, odnosno poverioce koji imaju nadređen položaj u odnosu na obične neobezbeđene poverioce. Obaveznost planova može proizaći i kad barem jedna od kategorija pogođenih strana koje glasaju, a ne pripadaju vlasnicima ili drugoj kategoriji, ne bi primila nikakvu uplatu niti zadržala bilo kakav interes. Pritom, vlasnici ne smeju biti neopravdano sprečeni da glasaju o planovima restrukturiranja, kao i o njihovom sprovođenju. U svakom slučaju, niti jedna kategorija poverilaca ne bi mogla primiti ili zadržati iznos koji premašuje ukupan iznos potraživanja utvrđen za tu kategoriju u planu restrukturiranja. Države članice mogu zadržati ili uvesti odredbe kojima se odstupa od predviđenih rešenja, ako su iste potrebne za postizanje ciljeva plana restrukturiranja i ako se planom restrukturiranja nepravedno ne nanosi šteta pravima ili interesima bilo koje pogođene strane. U izuzetnim situacijama, države mogu predvideti i mogućnost osporavanja planova restrukturiranja. Ta osporavanja vrše se pred sudom ili upravnim organom koji odobrava plan restrukturiranja ili koji odlučuje po žalbi na odluku kojom se odobrava plan restrukturiranja. Bez obzira na stvarnu nadležnost, u slučaju osporavanja Direktiva predviđa obavezu država članica da preko nadležnih organa procene poslovanje privrednih subjekata u teškoćama.

4.5. FINANSIRANJA I DRUGE TRANSAKCIJE POVEZANE SA RESTRUKTURIRANJEM

Prema Direktivi, države su obavezne da preduzmu mere zaštite finansiranja, kao i drugih transakcija povezanih sa restrukturiranjem (na primer, isplate troškova

pregovaranja, donošenja ili odobravanja plana restrukturiranja, stručnog savetovanja, tekućeg poslovanja i stečenih zarada). U tom smislu, države su dužne da primene minimalni standard koji znači da kod svakog budućeg slučaja nesolventnosti privrednog subjekta, države neće proglasiti neka nova ili privremena finansiranja ili druge transakcije povezane sa restrukturiranjem ništavim (*ex tunc*), pobojnim (*ex nunc*), ili neizvršivim. S obzirom na to da određene transakcije povezane sa restrukturiranjem mogu štetno uticati na poverioce, Direktiva upućuje da države mogu propisati rešenja kojima se isključuje primena navedenog standarda za transakcije izvršene nakon što privredni subjekt očigledno više nije bio u mogućnosti da otplati svoje dospele i neizmirene obaveze. U načelu, finansijeri novog ili privremenog finansiranja neće snositi građanskopravnu, administrativnu i krivičnopravnu odgovornost, izuzev ako je nacionalnim pravom drugačije propisano. Primena minimalnog standarda pretpostavlja da je plan restrukturiranja prethodno odobren od nadležnih organa i da je privremeno finansiranje prošlo proceduru kontrole. Države imaju diskreciono pravo da propišu rešenja kojima se predviđa da finansijeri stiču pravo prioriteta namirenja u stečajnim i drugim postupcima koji bi bili naknadno pokrenuti zbog nesolventnosti u odnosu na druge poverioce koji bi u redovnim prilikama imali jednak položaj kao i finansijeri.

4.6. OTPUST DUGA

Direktiva predviđa da države imaju obavezu da privrednim subjektima omoguće učešće u postupcima čije sprovođenje može dovesti do otpusta duga. Ujedno, države imaju pravo da traže da se u periodu sprovođenja otpusta zabrani obavljanje poslovne delatnosti tih subjekata. Privredni subjekt kome je dug otpušten može iskoristiti postojeće nacionalne okvire kojima se omogućava nastavak obavljanja poslovne delatnosti. Ako je otpust duga uslovljen delimičnom otplatom, države moraju voditi računa o situaciji u kojoj se dužnik nalazi, o njegovim interesima i raspoloživoj imovini, kao i o interesima poverioca. Za dugove koji su nastali tokom obavljanja poslovne delatnosti nesolventnog privrednog subjekta, kao i za dugove koji su nastali izvan njegove poslovne delatnosti a koji se ne mogu od njih razdvojiti, države su dužne da propišu jedinstven postupak otpusta duga. Takođe, države treba da propišu vođenje odvojenog ali koordiniranog postupka za navedene dugove koje bi bilo moguće međusobno razdvojiti. Direktiva predviđa period otpusta koji ne treba da bude duži od tri godine, počev od datuma donošenja odluke kojom se odobrava plan ili početak izvršenja plana otplate, odnosno počev od datuma donošenja odluke o pokretanju postupka otpusta ili datuma formiranja mase namenjene otplati duga. Protiv privrednih subjekata koji u periodu otpusta izvrše svoje obaveze, principijelno nije dozvoljeno pokretanje postupka stečaja. Međutim, države mogu da propišu da se sa otpustom duga ne isključuje mogućnost njegovog pokretanja.

U izvesnim situacijama Direktiva dozvoljava odstupanja od otpusta duga. Ova odstupanja znače limitiranje ili uskraćivanje mogućnosti za otpust duga. Uobičajeno su to situacije u kojima prezaduženi pravni subjekti postupaju nesavesno u odnosu na poverioce, vlasnike i druge pogođene strane. Države mogu u takvim situacijama propisati da je otpust dozvoljen, ali sa dužim rokom trajanja. Takođe, one mogu propisati duže trajanje zabrana za obavljanje poslovnih delatnosti. Razlozi za propisivanje pomenutih rešenja obuhvataju zloupotrebe prava na otpust duga, potom ozbiljna kršenja obaveza u vezi realizacije plana otplate i druga kršenja obaveza prema poveriocima, koja uključuju *inter alia*, i obavezu obaveštavanja i saradnje u skladu sa pravom Evropske unije i nacionalnim zakonodavstvom. Iz otpusta duga moguće je isključiti posebne kategorije duga (na primer, obezbeđene dugove, dugove nastale po osnovu deliktne ili krivične odgovornosti, porodične dugove, dugove nastale po osnovu vođenja postupka za otpust duga i dr.). Direktivom se propisuje da su odstupanja od otpusta duga moguća ako je odstupanje nužno kako bi se obezbedila ravnoteža interesa nesolventnih privrednih subjekata i poverilaca.

4.7. EFIKASNOST I EFEKTIVITET PREVENTIVNOG RESTRUKTURIRANJA

Direktivom se ne dovodi u pitanje nezavisnost pravosuđa, kao i moguće razlike koje postoje u pravosudnim sistemima pojedinih država članica Evropske unije. Međutim, Direktivom se obavezuju države da obezbede adekvatno stručno osposobljavanje sudija i zaposlenih u upravnim organima koji sprovode postupke restrukturiranja. U tom smislu, naglašava se obaveza država da propišu odgovarajuća rešenja koja bi u perspektivi dovela do uvećanja efektiviteta i efikasnosti sprovođenja preventivnog restrukturiranja. Pritom, posebna je pažnja usmerena na rešenja koja se odnose na transparentnost procedura za imenovanje i razrešenje upravnika restrukturiranja, njihovu zamenu u slučaju postojanja sukoba interesa, kao i na odgovarajuće stručno usavršavanje. Može biti interesantno da je na poslednjem pomenutom planu, Komisija Evropske unije zadržala ovlašćenja da preuzima aktivnosti na razmeni najboljih praksi koje postoje između država, s ciljem izgradnje odgovarajućih stručnih kapaciteta. Prema Direktivi, države su dužne da uspostave transparentne regulatorne mehanizme i javnu kontrolu nad aktivnostima upravnika restrukturiranja. Ovo je neophodno kako bi se obezbedilo njihovo nepristrasno, nezavisno i efektivno obavljanje funkcija, kao i odgovornost u slučaju kršenja propisanih obaveza. Takođe, države mogu propisati kodeks ponašanja upravnika, kao i tarifu za obavljanje upravnčkih aktivnosti. Prema Direktivi, za sve postupke vezane za nesolventnost privrednih subjekata države treba da obezbede adekvatnu upotrebu elektronskih sredstava (na primer, kod podnošenja zahteva i podnesaka, planova restrukturiranja i planova otplate, prilikom obaveštavanja poverilaca, kao i kod podnošenja žalbi i prigovora).

Uvećanje efikasnosti i efektiviteta preventivnog restrukturiranja konačno ne bi smelo biti ugroženo primenom prava o privrednim društvima. Stoga se u predmetnoj Direktivi naglašava da države članice imaju mogućnost da odstupe od odredaba Direktive 2017/1132, o određenim aspektima kompanijskog prava.¹⁸

4.8. NADZOR NAD OSTVARIVANJEM PREVENTIVNOG RESTRUKTURIRANJA

Države, prema Direktivi, treba na godišnjem nivou da prikupljaju podatke o postupcima restrukturiranja, stečaja, kao i o postupcima koji se odnose na otpust dugova nesolventnih privrednih subjekata. Ova statistika treba da prikaže broj iniciranih postupaka, broj postupaka u toku, kao i broj okončanih postupaka. Zatim, podatke o prosečnom trajanju postupaka, njihovim kategorijama i podatke o broju odbijenih zahteva za pokretanjem postupaka, odnosno o broju obustavljenih postupaka. Takođe, pomenuta statistika treba da sadrži podatke o broju privrednih subjekata nad kojima je pokrenut postupak restrukturiranja (stečaja), i kojima je u periodu od tri godine od podnošenja zahteva za pokretanje tog postupka, odobren plan restrukturiranja. Direktivom se još predviđa da države mogu skupljati podatke na godišnjem nivou koji se odnose na prosečne troškove svake kategorije postupaka povedenih povodom nesolventnosti, prosečnim stopama naplate obezbeđenih i neobezbeđenih poverilaca, kao i običnih poverilaca, broju izgubljenih radnih mesta, broju preduzetnika koji su nakon postupka restrukturiranja pokrenuli nove poslovne aktivnosti itd. Ova vrsta statističkih podataka na nacionalnim nivoima treba da uvažava određene parametre poput određivanja kategorije privrednog subjekta (fizičkog ili pravnog lica), njegovu veličinu, sprovodivost otpusta duga itd. Prikupljanje podataka u svrhu vršenja nadzora nad ostvarivanjem preventivnog restrukturiranja (kao i nad drugim postupcima povodom nesolventnosti), pretpostavlja upotrebu metoda uzorka. Konačno, svi prikupljeni podaci na nacionalnom nivou dostavljaju se Komisiji Evropske unije do kraja kalendarske godine u vidu standardizovanih obrazaca.

5) STUPANJE NA SNAGU

Direktiva 2019/1023, o okvirima za preventivno restrukturiranje, stupila je na snagu dvadesetog dana od datuma objavljivanja u Službenom listu Evropske unije, tj. 16. jula 2019. godine. U završnim odredbama Direktiva sadrži klauzulu o nadgledanju (*review clause*), prema kojoj Komisija ima obavezu da najkasnije do 17. jula 2026. godine, kao i svakih pet godina nakon toga, Evropskom parlamentu,

¹⁸ "Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of Company law", *Official Journal of the European Communities*, L 169, 30.6.2017, pp. 46, etc.

Savetu i Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu podnese izveštaj o njenoj primeni. Na osnovu pomenutog izveštaja, Komisija može podneti zakonodavni predlog radi preduzimanja mera za harmonizaciju zakonodavnog okvira o restrukturiranju, stečaju i otpustu duga. Inače, države imaju obavezu da do 17. jula 2021. godine, usklade svoje unutrašnje zakonodavstvo sa odredbama ove Direktive. Izuzetak se pravi jedino u odnosu na odredbe koje se odnose na mogućnost upotrebe elektronskih sredstava za podnošenje zahteva, podnošenje planova restrukturiranja i planova otplate, kao i obaveštavanja poverilaca za koje slučajeve je rok pomeren do 17. jula 2024. godine, odnosno u pogledu odredaba koje se odnose na osporavanje ili podnošenje žalbi u postupku za koje je rok pomeren do 17. jula 2026. godine.

6) ZNAČAJ ZA REPUBLIKU SRBIJU

Otplata dospelih i neizmirenih finansijskih obaveza u većem obimu od onog koji se očekuje u stečaju, ne može se postići bez sprovođenja nekog od oblika finansijskog i organizacionog restrukturiranja. Prema predmetnoj Direktivi, preventivno restrukturiranje pretpostavlja usvajanje zakonodavnih rešenja na nacionalnom nivou koja predviđaju otpust dugova, kao i sprovođenje organizacionih mera koje imaju za cilj promenu sastava i strukture imovine i kapitala privrednih subjekata, zadržavanje kontrole nad tekućim poslovanjem, te optimalno regulisanje viška zaposlenih. Za Srbiju mogu biti od značaja pomenuta rešenja Evropske unije, jer se njima na jedan inovativan način obezbeđuje primena različitih sanacionih mera koje treba da doprinesu namirenju poverilaca. U srpskom zakonodavnom okviru, stečaj se sprovodi bankrotstvom ili reorganizacijom. Dok bankrotstvo podrazumeva namirenje poverilaca iz vrednosti celokupne imovine stečajnog dužnika kao pravnog lica, dotle reorganizacija podrazumeva njihovo namirenje prema usvojenom planu reorganizacije kroz redefinisane dužničko-poverilačke odnose, statusne promene ili na drugi način predviđen planom reorganizacije.¹⁹ S tim u vezi, bitno je uočiti da dosledno usvajanje rešenja predviđenih u predmetnoj Direktivi (nova i privremena finansiranja, otpust dugovanja, kao i preventivno restrukturiranje u celini), omogućavaju izvestan opstanak preduzeća i preduzetnika na tržištu, za razliku od stečaja (bankrota) koji dovodi do njihove eliminacije, što se u našem sistemu, generalno, nije pokazalo kao povoljan način za likvidaciju poverilačkih zahteva. Takođe, usklađivanje domaćeg zakonodavnog okvira o sprovođenju reorganizacije sa predloženim rešenjima iz

¹⁹ Zakonodavstvo Srbije ne formuliše preventivno restrukturiranje, kao takvo. Takođe, zakonodavstvo ne sadrži rešenja za lični stečaj (bankrot) fizičkih lica. Videti: „Zakon o stečaju“, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 104/2009, 99/2011 - dr. zakon, 71/2012 - odluka US, 83/2014, 113/2017, 44/2018 i 95/2018.

Direktive, omogućilo bi „drugu šansu“ nesolventnim privrednim subjektima, a ujedno i efikasniju naplatu potraživanja, te očuvanje vlasničkih prava i prava zaposlenih. Konačno, usvajanje predviđenih rešenja omogućilo bi bolje i efikasnije funkcionisanje unutrašnjeg tržišta, a time i veću ekonomsku stabilnost koja je preduslov za postizanje šire socijalne kohezije.

7) LITERATURA

- Dimitrijević, Duško, „Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta o sanaciji i likvidaciji osiguravajućih ustanova (2001/17)“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2003, br. 3.
- Dimitrijević, Duško, „Novi Vodič EU o državnoj pomoći za spasavanje i restrukturiranje preduzeća u teškoćama“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2017, br. 60.
- Dimitrijević, Duško, „Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta o sanaciji i likvidaciji kreditnih ustanova (2001/24)“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2003, br. 2.
- Dimitrijević, Duško, „Evropska konvencija o stečaju“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2009, br. 29-30.
- Dimitrijević, Duško, „Nove Smernice Evropske unije o državnoj pomoći za sanaciju i restrukturiranje nefinansijskih preduzeća u teškoćama“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2015, br. 54.
- Dimitrijević, Duško, „Preporuka komisije o novom pristupu stečaju i nesolventnosti (2014/135/EU)“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2016, br. 55.
- Dimitrijević, Duško, „Uredba Saveta Evropske unije o stečajnom postupku (1346/2000/EC)“, *Evropsko zakonodavstvo*, 2002, br. 1.
- Dimitrijević, Duško, „Uredba o stečajnom postupku (1346/2000/EC)“, u: Blagoje Babić (ur.), *Vodič kroz pravo Evropske unije*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Pravni fakultet, Službeni glasnik, Beograd, 2009.

DIRECTIVE 2019/1023 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE
COUNCIL ON PREVENTIVE RESTRUCTURING FRAMEWORKS

Summary: In certain situations, enterprises and entrepreneurs may find themselves in considerable financial difficulty, which is often a result of over-indebtedness, technical and technological obsolescence, inadequate organizational structure, and a large number of employees, which all, more or less, affects their unproductiveness, unprofitability and uneconomic. For the financial recovery of such entities, on 20 June 2019, the European Parliament and the Council adopted Directive 2019/1023 on preventive restructuring frameworks. The said Directive is establishing an institutionalized reorganization model necessary for the preservation of the aforementioned entities in the internal national market. Unlike the bankruptcy procedure, which, as a rule, leads to disqualification, that is, the elimination of companies from the market, preventive restructuring provides a “second chance” for their survival in the economic systems of the Member States. Restructuring involves the implementation of preventive measures such as discharge of debt (which often involves writing off or rescheduling them), as well as implementing a reorganization aimed at changing the composition and structure of assets and capital, maintaining control of current operations and optimally regulating redundancies. In addition, special emphasis in restructuring is on the long-term viability of business entities and avoiding bankruptcy, which could endanger the interests of creditors and owners, as well as the economic system as a whole. The implementation of the Directive, therefore, contributes to the achievement of a plan of economic consolidation and social cohesion within and outside the European Union.

Key words: Restructuring, bankruptcy, insolvency, discharge of debt, European Union.